

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**« طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم
در آزمون‌های سراسری (مصوب ۱۳۸۴/۷/۶) »**

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۷۷۱

شماره چاپ:

۱۰۹۵

مشخصات گزارش

تهیه و تدوین:

علی صابری‌دمنه

ناظران علمی:

حسین محمدی

احمدآبادی،

مهدی عبدالملکی

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۸۲۶۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۵/۲۹

مقدمه

یکی از چالش‌ها و مشکلاتی که در رابطه با رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری وجود دارد، مواردی است که بین رتبه اکتسابی داوطلب و سابقه تحصیلی وی مغایرت‌های غیرمتعارف و اساسی وجود داشته باشد. در این راستا در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۷۴/۷/۶ پیش‌بینی شده است با تأیید هیئت بدوی رسیدگی به تخلفات در آزمون‌ها از داوطلب از یک یا چند درس عمومی و اختصاصی امتحان مجدد به عمل خواهد آمد و تعیین وضعیت نهایی آزمون این داوطلب براساس نتایج حاصل از امتحان مجدد برعهده هیئت‌های بدوی خواهد بود. با توجه به این ماده در رویه عملی مشاهده شده است افرادی که در آزمون به صورت نهایی و به‌عنوان دانشجو پذیرفته شده و در حال تحصیل هستند، برای آزمون مجدد فراخوانده شده‌اند. این موضوع سبب ابهام در واژه «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون مذکور گردیده که آیا واژه «داوطلب» قبل از پذیرفته شدن نهایی در دانشگاه و دانشجو شدن بر فرد صدق می‌کند یا پس از پذیرفته شدن نهایی فرد در دانشگاه نیز عنوان داوطلب به وی اطلاق می‌گردد؟ برای رفع این ابهام طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۲ تقدیم مجلس شورای اسلامی گردید که در ادامه مفاد استفساریه مذکور مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ارزیابی مفاد استفساریه

در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۷۴/۷/۶ تصریح شده است: «چنانچه با بررسی‌های فنی و علمی، بین نمرات و رتبه اکتسابی داوطلبی و سوابق تحصیلی وی مغایرت‌های غیرمتعارف مشهود و اساسی از قبیل عدم تطابق معدل دیپلم و دوره پیش‌دانشگاهی با نمره و رتبه اکتسابی در آزمون وجود داشته باشد، با تأیید هیئت‌های بدوی رسیدگی به تخلفات در آزمون‌ها از داوطلب از یک یا چند درس عمومی و اختصاصی امتحان مجدد به عمل می‌آید. تعیین وضعیت نهایی آزمون این داوطلب، براساس نتایج حاصل از امتحان مجدد برعهده هیئت‌های بدوی می‌باشد». همچنین مطابق ماده (۲۹) آیین‌نامه اجرایی این قانون مصوب ۱۳۸۵/۵/۸ مقرر گردیده است «جهت بررسی رد و تردید در صلاحیت علمی داوطلب حداقل شامل دو مورد از موارد ذیل می‌باشد: الف) تفاوت فاحش نمره و رتبه اکتسابی با سوابق تحصیلی، معدل و آزمون‌های قبلی داوطلب. ب) گزارش واصله به دستگاه برگزارکننده آزمون که از اشخاص حقیقی و حقوقی مورد وثوق رسیده باشد. ج) داوطلبانی که پاس‌نامه‌های آنان در تمام یا برخی دروس از لحاظ گزینه‌ها به‌طور غیرمتعارف مشابه و یکسان باشد.»

سازمان سنجش آموزش کشور در سال‌های اخیر با استناد به ماده (۱۱) قانون فوق‌الذکر و مستدل به اینکه عبارت «داوطلب» مذکور در ماده (۱۱) قانون، مطلق بوده و هر زمان می‌توان به جهت مغایرت غیرمعارف مشهود بین رتبه اکتسابی و سوابق تحصیلی شخص، نسبت به آزمون مجدد اقدام کرد، از افرادی که پذیرفته شده محسوب شده‌اند و به‌عنوان دانشجو در دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل بوده‌اند، آزمون به‌عمل آورده است. این اقدام موجب شکایت تعداد زیادی از داوطلبان و دانشجویان در دیوان عدالت اداری و کمیسیون اصل (۹۰) مجلس شورای اسلامی گردید. بنابراین ابهامی که در این زمینه وجود دارد آن است که آیا واژه «داوطلب» مذکور در ماده (۱۱) قانون، صرفاً شامل افرادی می‌گردد که هنوز به‌صورت نهایی در دانشگاه پذیرفته نشده‌اند یا اینکه مطلق بوده و شامل پذیرفته‌شدگان نهایی در دانشگاه نیز می‌گردد؟ بنابراین استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری به مجلس تقدیم شده و به تصویب کمیسیون محترم آموزش، تحقیقات و فناوری رسید.

درخصوص این استفساریه به‌نظر می‌رسد ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری، صرفاً شامل افرادی می‌گردد که هنوز به‌صورت نهایی در دانشگاه‌ها پذیرفته نشده و به‌عنوان دانشجو در دانشگاه‌ها مشغول تحصیل نشده باشند و بنابراین واژه «داوطلب» در ماده مذکور شامل افرادی می‌گردد که قبولی نهایی آنان اعلام نگردیده است. توضیح آنکه اولاً واژه «داوطلب» منحصرأ تا زمان قبولی در دانشگاه اطلاق می‌گردد و پس از قبولی متصف به وصف «دانشجویی» خواهد شد و دیگر نمی‌توان به وی داوطلب اطلاق نمود. ثانیاً اگر فردی در آزمون‌های سراسری به‌عنوان پذیرفته شده نهایی محسوب گردید و در دانشگاه به‌عنوان دانشجو مشغول به تحصیل گردید، در صورت احراز تخلف این فرد در آزمون سراسری باید براساس ماده (۱۰) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری با وی رفتار شود؛ زیرا در این ماده مقرر شده است: «در صورت محکومیت قطعی فردی به یکی از مجازات‌های مندرج در این قانون، به‌استثنای مجازات مندرج در بند «الف» ماده (۶)، هیئت رسیدگی به تخلفات در آزمون‌ها، قبولی وی در آزمون را ابطال می‌نماید. در این صورت مؤسسه آموزشی مربوط از صدور و اعطای هرگونه گواهی یا مدرک به وی خودداری خواهد نمود و چنانچه گواهی فارغ‌التحصیلی به وی اعطا شده باشد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا وزارت آموزش و پرورش یا دانشگاه آزاد اسلامی ملزم به ابطال آن گواهی می‌باشند». بنابراین براساس ماده (۱۰) قانون مذکور در صورتی که فردی به‌عنوان پذیرفته شده نهایی در آزمون سراسری محسوب گردید و به‌عنوان دانشجو مشغول به تحصیل در دانشگاه‌ها شود، اگر تخلف وی در آزمون سراسری اثبات گردد، قبولی وی در آزمون ابطال می‌گردد و مدرک یا گواهی به وی تعلق نمی‌گیرد و در صورتی که به او گواهی فارغ‌التحصیلی اعطا شده باشد، آن گواهی ابطال می‌گردد.

بنابراین به‌نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون محترم که مقرر نموده واژه «داوطلب» به افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق نمی‌شود و این واژه صرفاً شامل افراد تا قبل از پذیرفته شدن نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌گردد، تفسیری صحیح از این واژه بوده و مغایرتی با قانون اساسی ندارد و تصویب آن مورد پیشنهاد است.

نتیجه‌گیری

بنابر مراتب پیش‌گفته با عنایت به اینکه اولاً واژه «داوطلب» صرفاً به افراد تا زمان پذیرش نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق می‌گردد و افراد پس از پذیرش در دانشگاه به وصف «دانشجویی» متصف خواهند شد. ثانیاً در صورت اثبات تخلف و محکومیت قطعی وی در زمان دانشجویی، مطابق ماده (۱۰) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری مدرک به وی تعلق نمی‌گیرد یا ابطال می‌گردد، لذا مصوبه کمیسیون که مقرر نموده واژه «داوطلب» به افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق نمی‌شود، رافع ابهام موجود در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری بوده و تصویب آن مورد پیشنهاد است.

ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	مخالف	موافق	استفساریه
			✓	ماده (۱۱)

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	مخالف	موافق	مصوبه کمیسیون	استفساریه
	<p>به نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون محترم که مقرر نموده واژه «داوطلب» به افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق نمی‌شود و این واژه صرفاً شامل افراد تا قبل از پذیرفته شدن نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌گردد، تفسیری صحیح از این واژه بوده و مغایرتی با قانون اساسی ندارد و تصویب آن مورد پیشنهاد است.</p>				✓	<p>آیا واژه «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری (مصوب ۱۳۸۴/۷/۶) بر افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق می‌شود؟ پاسخ: خیر، واژه «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرائم در آزمون‌های سراسری (مصوب ۱۳۸۴/۷/۶) بر افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اطلاق نمی‌شود.</p>	ماده (۱۱)